

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII: Número 2134 15 cèntims = Atrassats 30 Barcelona, 30 de Gener de 1920

Mentre hi hagi qui xucli d'aquestes mamelles, la cosa no s'adobarà.

Vapors Correus "TAYÁ"

Servei ràpid mensual a la HAVANA i NEW ORLEANS

Dintre de la primera quinzena de febrer pròxim sortirà de Barcelona

Efectuant son primer viatge

amb escalas a València, Alacant, Màlaga i Vigo, directe per a la Havana, Santiago de Cuba i New Orleans el magnific trasatlàntic

JOSEP TAYÁ

ACABAT DE SORTIR D'ASTILLERO I AMB LA MÁXIMA CLASIFICACIÓ DEL LLOYD
Espaiosos i luxosíssims camarots per a passatgers en 1.ª i 2.ª classes i 3.ª preferència

Gran confort, Servei de restaurant de primer ordre, Diner-concert, Esplèndids salons, Magnífics passejos damunt de coberta, Calefacció, Instal·lació elèctrica a tots els departaments, Telegrafia Marconi, etc., etc.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

Soler i Torra Germans

BANQUERS

VALOR - GIROS

CANVI - CUPONS

BANCA

Compra venda de valors - Negociació de cupons - Ordres de borsa - Canvi de monedes - Giros sobre l'estranger - Comptes corrents en monedes nacional i estrangeres

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsucès, 1

Telèfons 25-A., 316-A., 611-A. - Apartat de correus: 535

Direcció telegràfica: SOLERTORRA

CAÇADORS!

Les millors espadanyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedició a províncies

El mejor disolvente de los uratos

Acepsa de las vías urinarias

Génesis nefrítica

Roma articular

Nefritis

Riñón

Gota

UROMETINA

LAMBLOTTE DE INYECTIO

5 non-mos Urotropina - Hexaminolona

PIDAGE

tonete expl-

cativo. Muestras

a los señores médicos

Agto gen.: S. NAVARRO

Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CALÇATS A PREUS DE FABRICA

MODELS DE GRAN NOVETAT

MODELS PRÁCTICS PER A PEUS DELICATS

**CALÇATS FINS
I ECONÓMICS
DE TOTA MENA**

**LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA**

VENDES AL ENGRÓS I AL DETALL

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM. 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 8 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Grandios èxit de la simpàtica cançonetista

LA GOYITA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

COR I ESTOMEÇ

LS aragonesos tindran un nou motiu d'antipatia envers nosaltres, catalans. Ells posseeixen el ceptre de la toçuderia; ells eren una mena de Prometeus desencadenats; ells constituïen l'imperatiu categòric de Kant, amb calça curta, faixa i «cadeneta». I ara la toçude-

ria se fa catalana i podem lluir—que no ho farem—en lloc de la barretina el mocador al cap.

Vuit setmanes de *lock-out*. Vuit setmanes, deien, que de fam, deien que d'angúnia. Se'ls hi comptaven les setmanes d'abstinència, an els obrers, com els dies de dejuni an En Papus, tancat a la caixa. I passaren les octaves; passaren Nadal i Reis; passà la famosa pujada del gener, i a Barcelona ens trobarem amb dos cents, tres cents mil Papus que prenen el sol, caminaven, llegien, feien rotllos i no firmaven contractes. L'estòmec havia quedat en ridícol, com una víscera inútil, i els patrons veien el di-lluns que aquells que havien volgut rendir per fam, seguien passejant-se sossegadament, igual que si la Quaresma del *lock-out* no fos acabada.

Totes les toçuderies aragoneses no són res comparades amb la dels nostres sindicalistes. Però els bons patriotes no deuen abominar d'ella. Això també és història d'Espanya. L'estòmec heroic dels assetjats de Sagunto i de Numància, de Girona i de Saragoça, ressorgeix en aqueixos obrers de la quaresma sindicalista. Si novament els estrangers invasors assetgesin les nostres ciutats tornariem a reproduir els miracles dels dejunis epopeics.

Ja hem quedat,—d'ençà que ho va dir En Xenius,—que un moro ajegut és una força. Però que aquell de Tànger no tenia altre voluntat que la de resistir, jeient, les empentes europees. Un obrer ajegut són dues forces. Perque jeu i ademés no menja, jogant amb totes les lleis fisiològiques i desmentint aquella màxima de di-

nàmica personal que fa portar el cor pels budells. «Tri-pas llevan corazón», diuen els castellans. Doncs a Barcelona succeeix al inrevés, que el cor porta el budells.

I això ens ha d'alegrar, si som patriotes. Els catalans tenim mala fama d'homes excessivament materialistes, capaços de deixar ideals i causes pels diners o el profit. Jueus ens diuen per Espanya, i ens retreuen que Catalunya se mira a través del Mediterrani, amb Palestina. De llevat jueu potser sí que'n portem, però molt sovint arribem a uns airosos desprendiments. Així ara, aquests cent mil obrers nostres semblen «hidalgos» de l'Espanya heroica i pobre que no mengen per tenir orgull, i són capaços de sortir al carrer posant-se prèviament unes engrunes de pa al bigoti o la barba per a fer creure que han menjat. Així la lluita per la vida ofereix el curiós fenòmen que en uns i altres, en els patrons que no guanyen i en els obrers que no cobren, se prefereix l'honor al profit. El materialisme històric fa fallida,—qui ho havia de dir?—a Catalunya.

Són toçuts a la manera heroica; són idealistes i no

—Si de ésta salgo y no muero...
un cirí a la Bonanova.

oportunistes; són, ademés, confeccionadors d'imprevis-
tes jornades. No havia d'ésser tot perdudes amb el *lock-*
out. La producció haurà minvat; en totes les cases hi
haurà un déficit; uns quants mil lions seran perduts, però,
en canvi, hem d'enorgullir-nos de que l'estòmac, en la
vilipendiada terra de Catalunya, no compti per a res, i
el cor imposi en la ciutat el seu mestratge. — PARADOX

La llufa sanitària

Novament es discutí en l'avant-darrera sessió el dic-
tamen que proposa l'adquisició d'uns terrenys del delta
esquerra del Llobregat, per a edificar-hi l'hospital de in-
fecciosos.

Patrocina el dictàmen—i per tant la compra dels es-
mentats terrenys—la Comissió famosa de Sanitat. En
contra de l'aplaçament que vol donar-se a l'hospital, han
parlat repetides vegades regidors pertanyents a distints
bàndols polítics, com són els senyors Llopis, Balaña, Bo-
lós, Mir i Miró, Vinaixa i algun altre.

Ajudà al senyor Raventós, en la defensa del dictàmen,
el senyor Durán i Ventosa. A darrera hora, i vista l'hosti-
litat del Consistori, manifestà el cap de la minoria regio-
nalista que si bé els motius exposats pels impugnadors
de la iniciativa aportada per la Comissió de Sanitat no
havien lograt convence'l, accedia a ajornar la discussió
de l'assumpte per a més endavant, quan s'hagin celebrat
les eleccions municipals. Digué el senyor Durán, en una
paraula, que retirava el dictàmen «per qüestió d'ambient».

Lo d'allotjar els malalts infecciosos a Càn Tunis, és,
en veritat, tota una pensada. Diguem que a ningú més
que a la Comissió de Sanitat que acabem de patir—els
senyors Raventós i García Inglada s'en van, afortunada-
ment, dintre d'uns dies—se li hauria ocorregut.

Descomptant i tot l'aspecte còmic-tràgic de l'afer,
creiem nosaltres que bastava per a retirar el dictàmen, el
que sia, aquest, fill de la Comissió Sanitària, desconcep-
tuada als ulls de l'opinió.

Seran els senyors que la componen tot lo desinteres-
sats i bones persones que el senyor Durán vulgui. S'im-
posaran en l'exercici del seu manament tota mena de
sacrificis i de molèsties. El fet real, incontestable, és que
ja ningú creu en la bondat i l'eficàcia dels seus propòsits.

I això, senyor Durán, pesa més i diu molt més que
tots els discursos i totes les argúcies que en defensa del
dictàmen puguin emprar-se.

Un hospital a Càn Tunis!
Al nostre poble, que tan despert serva el sentit de
l'agudesesa, li semblaria que's porten els malalts infecciosos
al Canyet, avant-sala del cementiri.

Diguin els senyors Raventós i García Inglada, digui
el senyor Durán si la perspectiva macabra que als pa-
cients s'oferiria, és la que convé per a infundir-los con-
fiança en un prompte i total restabliment.

A CAU D'ORELLA

Humor

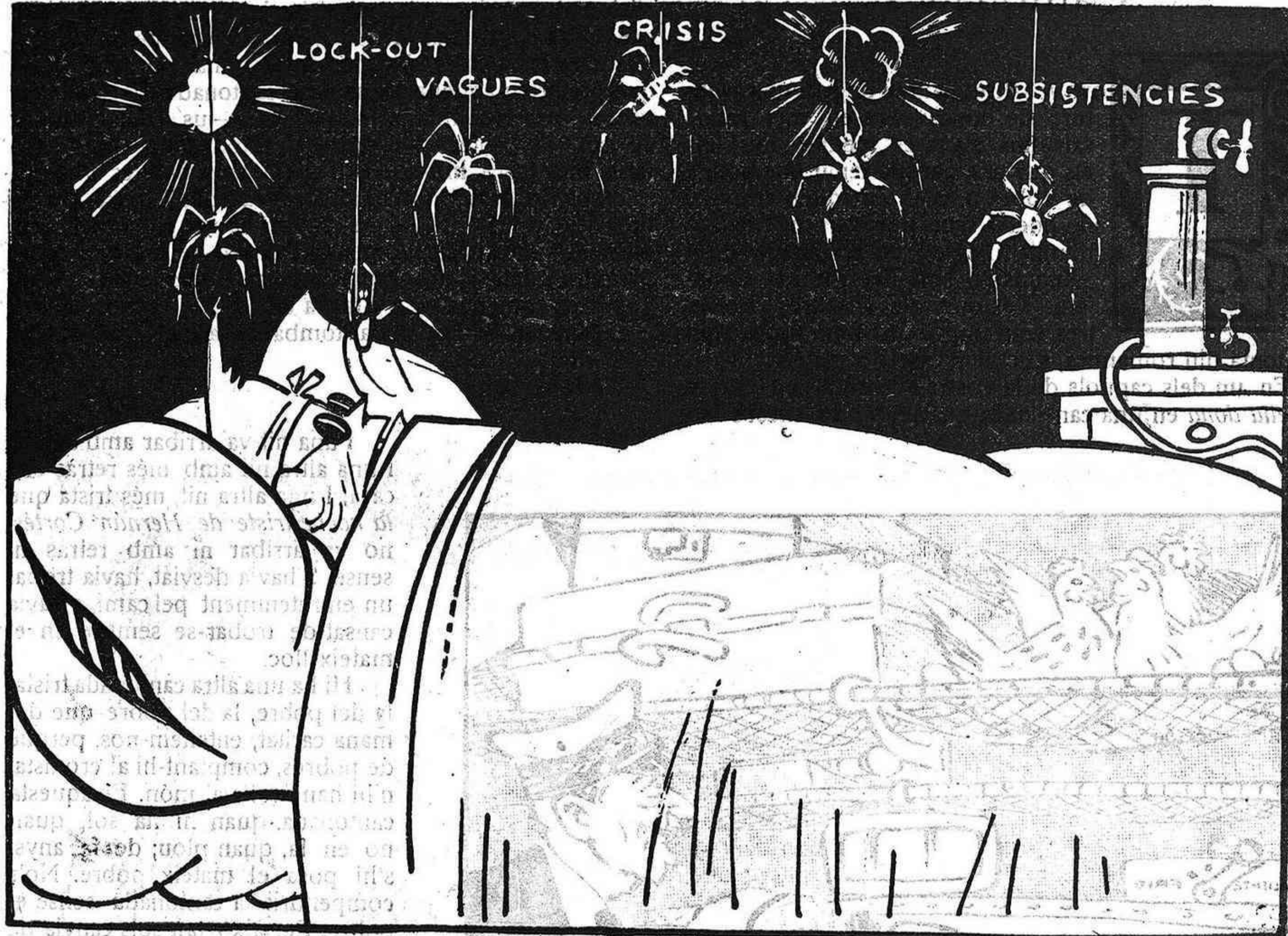
Passen colles d'obrers per les Rambles. Passen guar-
dies. Se criden els diaris amb veus d'alarma. I tot ho
arreplega el sol i ho fica a la seva xarxa àurea. Fins en la
calma hi ha pressentiments de inquietud. Si esclatessin
trets en mig de la processó de passejants, ningú ho es-
tranyaria.

Però a la Rambla hi ha quelcom de immutable. Més
que els platans, més que les taules florides, més que el
comerc tradicional, més que els emblanquinadors i els

EL MICROBI DE LA GRIPIA
Barcelona.—Escolta, pagant lo que fos...
¿que no podries fer unes quantes setmanes de
lock-out?

JUST

—Voleu dir que és dengue?... Jo crec que és «mal donat».

camàlics del Pla de la Boqueria. Aquesta cosa eterna i quieta és la peixera del Círcol del Liceo.

Els que hi van i hi seuen han agafat un color especial, una indumentària de munició, un aire de família. Potser separats no ho són de semblants, però junts esdevenen iguals, com semblen iguals els peixos de color que volten dins la bola de vidre. I potser perquè són vells, potser perquè tots pateixen del fetge, qui sap si per haverlos esgrogueït la vida entre vidres, tots prenen una color mortuòria.

Passen els obrers i se'ls miren, però sense rencúnia, com a gent que té de pendre vidres en lloc de sol, com a socis de conserva. Un, l'altre dia, un que seria mecànic o tipògraf i que hauria estat a Paris, se va mirar la peixera, i digué an el seu company:

—Tu, fixa't: la morgue!

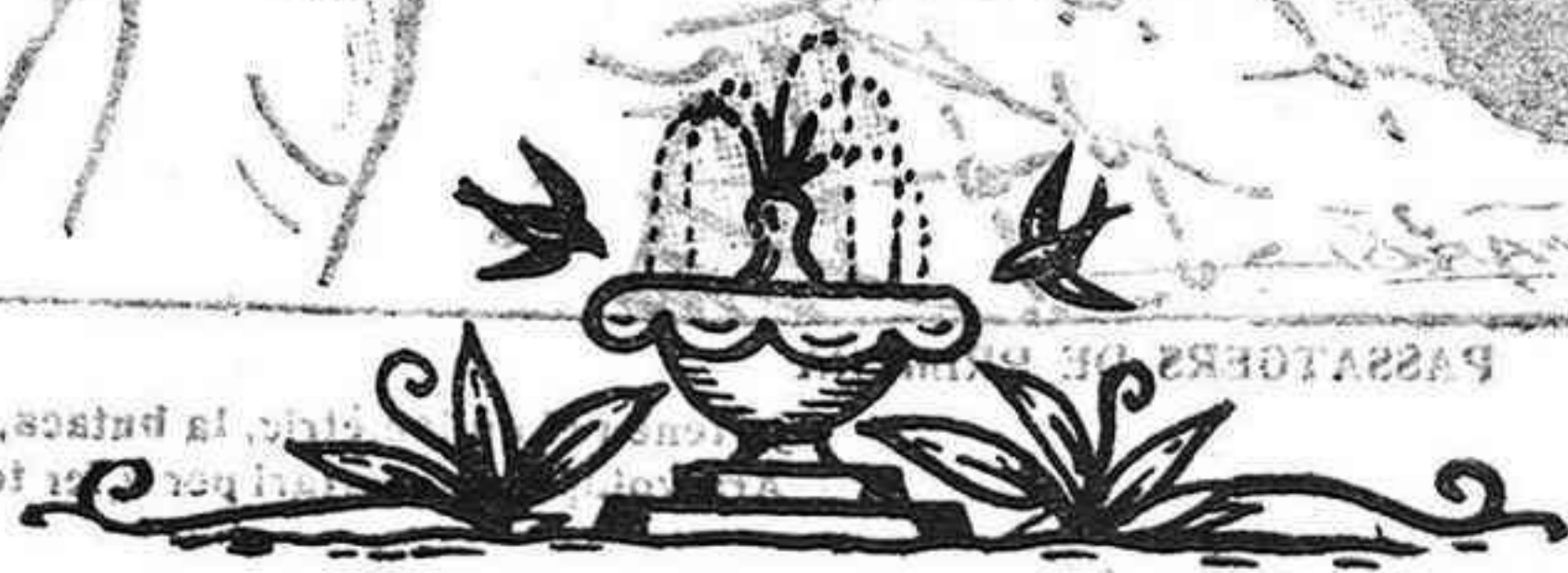
El trasllat del San Sepulcre

Abans de que arribi la Setmana Santa, el Sant Sepulcre ha estat traslladat del Continental a l'Ateneu. El Sant Sepulcre, és la penya que presidida per En Guimerà guarda les cendres del catalanisme històric. Hem

escrit les cendres. Rectifiquem, per a dir, el caliu, una ideal urna on cremen un petit foc sagrat.

S'exposaven a que qualsevol ventadora urbana dispersés les brases, com les ha dispersades la vaga de cambres i han volgut recollir-se en un lloc ermètic i silenciós, trobant aquesta mena de panteó intel·lectual que's diu Ateneu.

Els malpensats atribueixen el trasllat a l'encariment del cafè. Són seixanta cèntims al Continental i quaranta a l'Ateneu, però nosaltres estem segurs que no han mirat l'estalvi els cavallers del Sant Sepulcre. Ho fan per l'aldavert que enyora el temps passat del cafè patriarcal, i que'ns deu un article: «Quan el cafè anava a ral». Així pensara, lluny dels preus de guerra civil, que Barcelona no està tan canviada.

Cantonades

IOTS vosaltres haureu tingut «una aventura de dones», fins els més reposats, fins els més mediterranis, fins els que ara, perquè teniu una botiga de robes o esteu en aquell *criadero* de poetes savis que s'en diu Mancomunitat, llegieu els Glossaris d'En «Xenius» o sou del gloriós soment. I és que tots, vosaltres i nosaltres hem tingut una hora tonta, i qui

diu tonta diu romàntica, que ve a ésser lo mateix.

En un dels capítols de la vostra aventura heu citat a *aquella dona* en una cantonada qualsevol. Promesos ho-

nestament, i amb ganes de casar-se com Déu mana, embolicats, molt embolicats, amb una dona de les que són aficionades al cine, a les novel·les i a altres excessos, sempre hi ha hagut una cantonada predilecta per a les vostres cites femenines. No heu sapigut mai—ni avui—perquè preferíeu aquella a una altra cantonada. Us semblava potser més recollida, més protectora—us haveu adonat de l'aire de protecció d'algunes cantonades?—més solitària, més fosca, més plena d'arcabotèria que les altres.

I us ha passat que quan *la dona aquella*, que era la més gran il·lusió d'allavors—no hi ha res tan dolent com viure de il·lusions,—començà a cansar-se de les vostres paraules i dels vostres fets, començà a «distreure's» quan vosaltres començàreu a citar-la en aquella cantonada.

—Ens trobarem allà al tombant d'aquella ferreteria...

—Sí...

—A les vuit.

—Sí...

I una nit va arribar amb retràs. I una altra nit amb més retràs encara, i una altra nit, més trista que *la noche triste de Hernán Cortés*, no va arribar ni amb retràs ni sense. S'havia desviat, havia trobat un entreteniment pel camí, s'havia cansat de trobar-se sempre en el mateix lloc.

Hi ha una altra cantonada trista: la del pobre, la del pobre que demana caritat, entenem-nos, perquè de pobres, comptant-hi al cronista, n'hi han molts al món. En aquesta cantonada, quan hi ha sol, quan no en fa, quan plou; de fa anys, s'hi posa el mateix pobre. No's compendria la cantonada sense el pobre. Per això tan sols canvia de pobre la cantonada quan se mor el que hi havieu vist tant anys seguits.

Allavors la cantonada es queda viuda, o vídua, o com se digui, que nosaltres no ho sabem ni ganes. Però com que una cantonada viuda no va enlloc, hi trobeu desseguida un pobre suplent. Els primers dies se us fa un xic estrany, però us hi acostumeu, perquè a la fi un s'acostuma a tot.

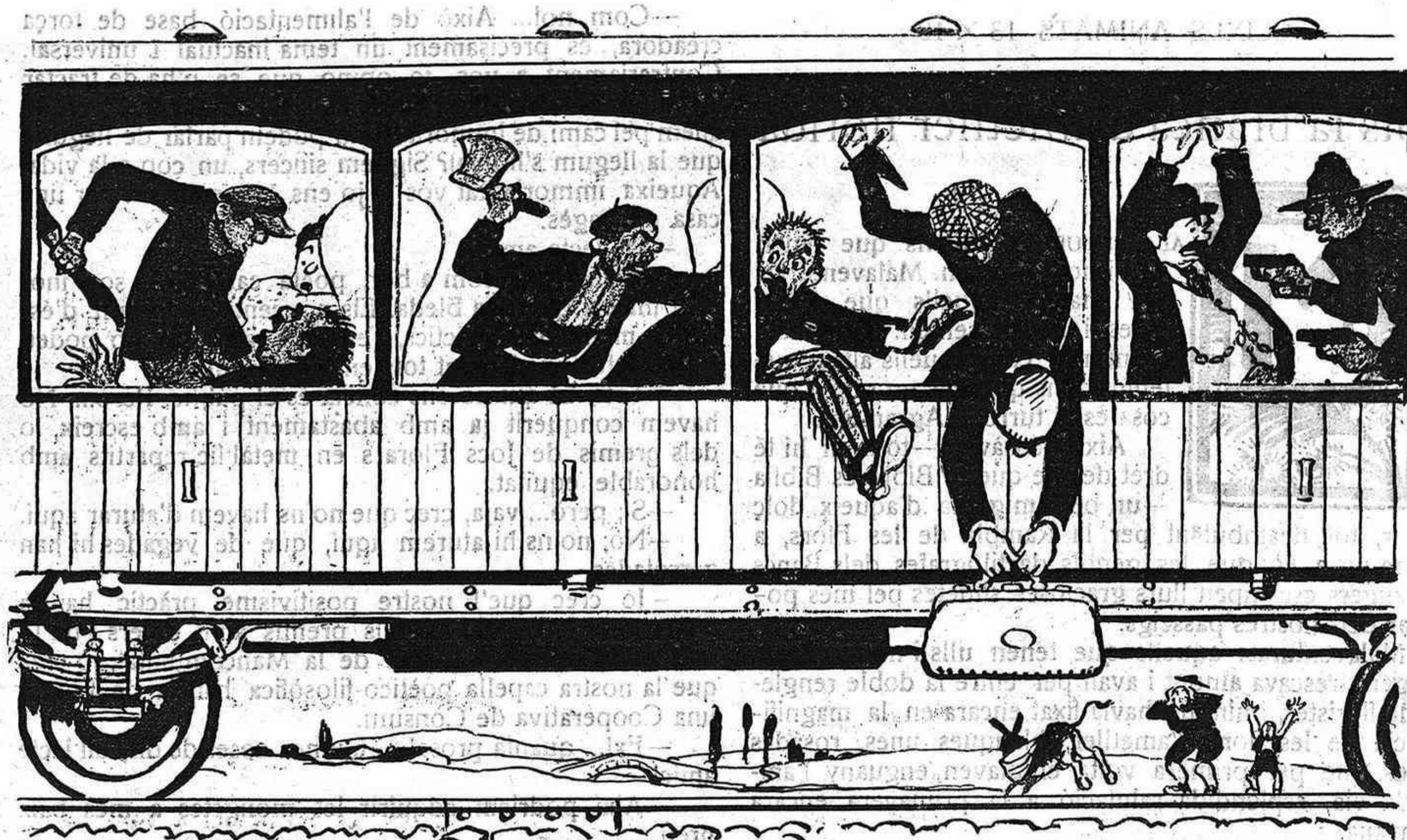
Passa amb això com amb la dona que's casa per segona o tercera vegada: els fills del primer marit fan mala cara, no saben de què va, però després d'uns quants dies perden la vergonya, que és una de les coses que's perd amb més facilitat, i que un cop perduda ja no's torna a trobar, i oblidem al pare que els va posar al món.

El pobre de la cantonada és cego, o coix, o manco, o té qualsevol malura d'aquelles tan complicades que necessiten explicació. I veureu com la cantonada pateix

PASSATGERS DE PRIMERA

—Ja tenen el quilomètric, la butaca,.... ¿què volen més?
—Ara voldriem un notari per a fer testament.

ELS TRENS D'ESPANYA

del mateix mal que el pobre: és una cantonada coixa, que trontolla, que va amb crosses i n'ha perdut una; una cantonada amb un balcó tapiat, que la fa bòrnia; una cantonada manca, la més perillosa, ja que el braç de les cantonades és el que us detura de caure sota les rodes d'un cotxe rabent.

I la veu del pobre, al que ja considereu com un motiu ornamental de la casa que ha tingut la sort de fer cantó, us sembla ja una veu de la cantonada. Si un dia no hi trobessiu el pobre i no sentissiu la cançó de sempre: *Una caritat per a aquest desgraciat, que Déu li pagari!*, no us estranyariu gens. I us estalviariu els cinc cèntims, que avui fan de molt bon estalviar.

LL. CAPDEVILA

SET D'AMOR

No puc passar, vida meva,
tants dies sense esguardar-te,
que l'estar absent de tu
és una pena que'm mata.
Jo necessito, amor meu,
gaudir de les teves gràcies,
sentir tos sospirs d'amor
i ta veu envellutada.
Jo necessito tenir te
en mos braços enllaçada,
sentint ton dolç bategar;
jo necessito besar-te...

Un vagó de primera, vist a altes hores de la nit.

Sense això jo no puc viure,
el negar-me això és matar-me.
Lo que'm vas fer l'altre dia
malalta m'ha deixat l'ànima,
ja que de mí et vas burlar
no franquejant-me l'entrada.
Per què ho vas fer, amor meu?
Es que potser ja no m'aimes,
o és que'm vols donà a comprendre
que de mí has volgut burlar-te?
No vui creure que això pensis,
perquè sé que ets una santa,
i lo que les santes juren
és sempre cosa sagrada.
No ho vui creure, que m'oblidis,
perquè tu no ets una ingrata...
que, si ho fossis, oh Déu meu!
em trocejaries l'ànima.
Tu ja saps que si ens veiem
no ens veiem amb les mirades,
que ens veiem per entre els cors,
car hi ha qui la vista ens tapa.
Doncs ja que no et puc mirar
francament de cara a cara,
i amb mos ulls dir-te no puc
que no em canso d'estimar-te
i que t'adoro molt més
a cada dia que passa,
fes la mercè, Merceneta,
fes la Mercè d'escoltar-me
i obre'm el teu cor, si truco,
sedent de l'amor que'm manca!

M. VALLÉS

Sots la branca d'ametller florida

ALAVENTURATS aquells que tenen ulls i no hi veuen. Malaventurats així mateix aquells que tenen oïdes i no hi senten. Tan malaventurats com aquells altres que tenint bons queixals no saben què cosa és el turró d'Agramunt.

Això pensàvem—tothom hi té dret des de que la Bíblia és Bíblia

—un bell mig dia d'aqueix dolç

gener, tot deambulant per la Rambla de les Flors, a l'hora justa en que les gentils dactilògrafes dels Bancs estrangers escampen llurs gracioses siluetes pel més popular dels nostres passeigs.

Malaventurats aquells que tenen ulls i no hi veuen. La gent trescava amunt i avall per entre la doble renglera de floristes, i ningú s'havia fixat encara en la magnificència de les flors d'ametller, blanques unes, rosades altres, que per primera volta enjoïaven enguany l'anima via, esplèndida salutació a la primavera encara llunyana.

Malaventurats aquells que tenen oïdes i no hi senten. Tota aquella gent que ramblejava amunt i avall, aprofitant amb manyagaria, a tall de gat, l'escalforeta de un magnífic sol com un tortell de pesseta—el més amable i econòmic dels aperitius—tota aquella gent passava sense adonar-se de un pintoresc diàleg que en aquell precís instant tenia lloc vora una taula de florista, d'aquella florista escabellada, espitregada, que sembla una heroina de la Revolució francesa, i que's posa davant mateix de la Virreina.

Els dialogaires, pel tò i per l'essència del llur dir, se veia d'un tros lluny que eren poetes.

Sots una bella branca d'ametller florida parlaven així els versaires ciutadans.

Poeta primer.—Salut arbitre de la nostra poesia...

Poeta segon.—Oh, l'admirable poeta camperoll... No cal preguntar-vos on aneu.

Poeta primer.—(mostrant-li un branquillo d'ametller florit que du a la mà). A portar les primícies florides a la damisella de la meua preferència.

—Voleu dir que no s'estimaria més el fruit que la flor?

—Oh, no! Ella encara és ingènua, com jo. Les flors de l'ametller són l'Anunciata de la Primavera.

—Veritablement; tenen la valor de la iniciació del desig amorós.

—I vos, dil'lecte amic, d'on veniu tan matiner?

—Del carrer del Rec. De comprar un kilo de mongetes del ganxet.

—(despectivament) Mongetes!

—Delicioses!... Us les recomano. D'aquelles tant formoses i arquitectòniques que semblen galeries de l'Edat Mitjana, millor encara, petites naus del temps d'En Roger de Llúria.

—Sí; com si diguessim... la veritable mongeta mediterrània. Però... dil'lecte amic!... sots una branca d'ametller florida, no és lloc propici per a parlar de plebeies facècies gastronòmiques.

—Com, no!... Això de l'alimentació, base de força creadora, és precisament un tema inactual i universal. Contràriament a vos, jo opino que se n'ha de tractar arreu i a tot hora. Fóra bona, aquesta. Es dir que perquè anem pel camí de immortals, no podem parlar de llegum, que la llegum s'ho val? Siguem sincers, un cop a la vida. Aqueixa immortalitat vos i jo ens la vendriem per una casa de pagès.

—Dil'lecte amic!

—Ja veig que com a bon poeta camperol, sou innocent mateix que una bleda. Els noucentistes havem d'ésser de mena més pràctics, i en som, això no ho podeu negar. Afortunadament tots ens coneixem.

—Tots. El qui no ens coneix és el públic. Però... No havem conquerit ja amb abastament i amb escreix, lo dels premis de Jocs Florals en metàl·lic repartits amb honorable equitat.

—Sí; però... vaja, crec que no'ns havem d'aturar aquí.

—No; no'ns hi aturem aquí, que de vegades hi han garrotades.

—Jo crec que'l nostre positivisme pràctic hauria d'anar més enllà de lo dels premis amb diners i de lo dels sous dobles i triples de la Mancomunitat; jo crec que la nostra capella poètico-filosòfica hauria de fundar una Cooperativa de Consum.

—Ex!... quanta prosa!... Quines coses de dir, dil'lecte amic!

—Així podríem adquirir les mongetes a més baix preu.

—Oh, oh, oh!... Vos!... un esperit superior!...

—(mostrant-li la paperina de mongetes) Es que també ho són de superiors. M'agradaria que les provessiu. Els mestres d'avui, el mateix Carner, no'ns recomana arreu l'exquísita en el fons, el preciosisme en la forma?...

—Naturalment!

—Doncs, si les tastessiu, veurieu que són exquisides i precioses.

—No us comprenc.

—No em compreneu? Us ho diré en vers.

—Cal No! Us entendria menys.

—Penseu que'l propi Pontífex de les Normes, En Pompeu Fabra, no se'n dona pas vergonya de parlar de la mongeta quan se tracta de posar exemples ortogràfics de la g i la j.

—Bé, deixeu-lo dir an En Fabra.

—Oh, jo sí que... Encara sóc dels de la y grega jo, Vós, que esteu tan enfadrat.

—Res!... que consti que'ns separen únicament qüestions de forma. En el fons estem completament d'acord. Espero que apoiareu la meua idea: una Cooperativa de Consum pels noucentistes i vinguen odes i sonets a la mongeta mediterrània.

—Em deixeu astorat, dil'lecte amic.

—Doncs... desastoreu-vos, perquè és aixís.

—Que la vida us siga dolça!

—Que'ls déus us siguin propicis!

KODAK

leg del doctor. Calçada de casa—finsament—nom ben

—Encara no s'acaba el meu sofrir?...

els escollits que lluitant els porten a la mort.

PALADAR DE «PATRONO»

—Aquests!... Aquests són els postres que m'agraden més!...

∞ PAPERAM ∞

LES HORES QUE CORREN, per *Salvador Albert*.—Volum de poesies catalanes, precedides de un pròleg de Lluís Via. Una seixantena de composicions líriques, curtes; ràpides impressions de moments viscuts i sentits. Forma clàssica sempre, de bon gust. Temes suggestius que enclouen emocions exquisides sincerament i bellament exterioritzades. Un llibret molt ben presentat que publica la «Il·lustració Catalana».

EL CATALANISMO EN ACCIÓN, per *Marti Dedeu*.—Es una diatriba bastant forta contra el nacionalisme català, escrita per un fill de la nostra terra que sembla intenti voler donar gust als enemics de Catalunya. Es clar que ell va contra les exageracions catalanistes, però entre ratlles se'n despren un desamor a la causa de la nostra pàtria, que fa l'obra del senyor Dedeu un xic antipàtica als ulls dels que pensem que l'amor a lo de casa és abans que tot. El llibre conté un prò-

leg del doctor Calzada, que està—literàriament—molt ben escrit.

ELEGIES.—Poesies, d'En *Ricart Nonell*.—No arriben a una dotzena les composicions d'aqueix fascicle, molt ben editat per cert, però són prous per a deixar palesament demostrat que el jove autor que les ha escrites denota envejables condicions per al conreu del difícil art de la poesia lírica.

EL LLIBRE DEL CUPLET CATALA.—Col·lecció selecta de les més populars cançonetes que han creat nostres cobejadors. Repassat aqueix recull se nota, llástimosament, que no tots els que's dediquen a escriure per al gènere petit són mereixedors del aplauso públic i que... la musica alegre... fa molts miracles. Hi han, per això, algunes mostres de cuplets ben dignes d'ésser popularitzats. Volem dir amb això que les composicions literàries del llibre són molt desiguals en mèrit. (Es el volum VIII de la Biblioteca Bonavia).

LA GRIPPE ENDÈMICA Y LA EPIDEMIA GRIPPAL DE 1918.—Judicis clínics fets pel doctor G. Parada Justel, en una conferència donada a l'Ateneu de Madrid, en el mes de maig de l'any passat.

FERROL.—Monografia d'aquesta rica, simpàtica i industriosa població del nord. Va acompanyada de multitud de fotogravats.

REVISTA DE LIBROS.—Butlletí mensual de bibliografia espanyola i hispano-americana que dirigeix En Lluís Bello. Tenim a la vista el volum XI, corresponent a novembre, que porta crítiques d'obres i treballs literaris molt interessants.

EL CARRO DEL VI.—Quadre de costums vilatanes, en un acte, original del popular R. Ramón Vidales. (Tercera edició) Vé insertat en el quint suplement a «La Escena Catalana».

SEPT SCIENCIES

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat governativa

Els encostipats aprofitant els perfums d'un fumador d'eucaliptus

GLOSARI

CAMPANYA ELECTORAL

El Glossador ha passat els ulls per les llistes de candidats a les regidories.

Quins noms, valga'm la creu de Santa Eulària!

Tots són il·lustres senyors molt coneguts a casa seva.

Fins n'hi ha un que's diu Ambròs.

Així rai, ja no podem patir: Ambròs, Ambròs, curt de cames i llarg de còs.

I encara menos mal que tots ells no'ns resultin curts de gambals i llargs de dits.

El famós Santamaria

i el més famós Guñalons
tornaran—vès qui ho diria!—

a sè obeejcte d'eleccions.

I un hom, al veure coses aixís.

pensa: Recristo, vaia un país!...

Pero i quins barres més colossals

hi ha entre la colla dels radicals!...

Ah!...

El Glossador agafa el diari i llegeix:

«El senyor Salvador, de la Federació Democràtica Nacionalista ha donat una conferència sobre aquest tema: Lo que pot fer-se en el Municipi.»

No parli més; tothom ho sap: quartos.

XARAU

—Per quins votareu, vós, mestre?

—Pels caliquenyos, que potser fumarem.

TELO ENLAIRE

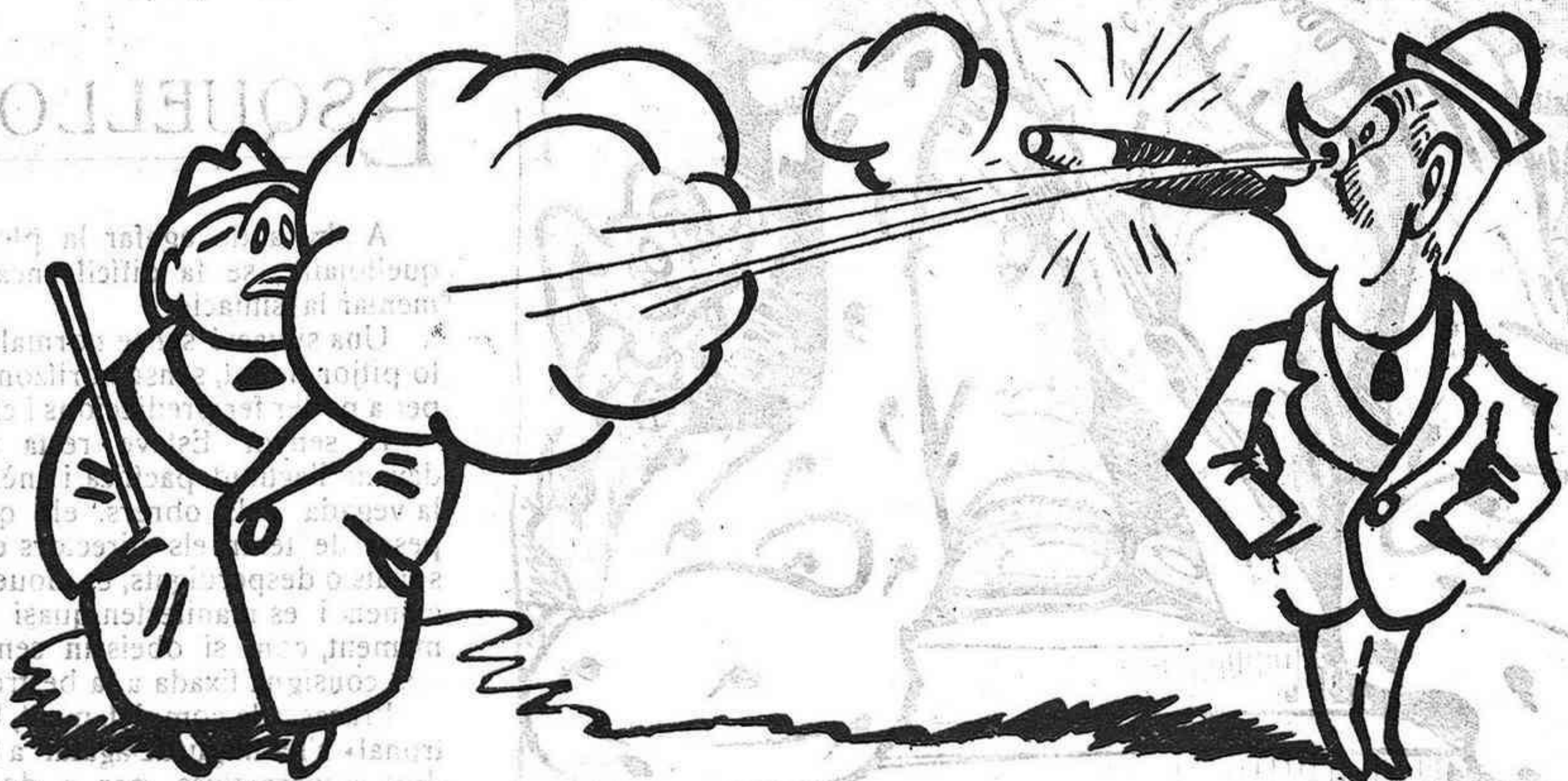
ROMEA

Dissabte passat tingué lloc l'estrena de *El germà del mestre* comèdia en tres actes, del distingit autor hongarès, que fa uns anys viu a Barcelona, En Laureà D'Orboc.

L'obra obtingué un bon èxit, i ben merescut. Se tracta d'una caricatura finíssima i molt ben construïda, l'únic defecte de la qual consisteix en la semblança que ofereix el seu truc principalíssim amb el de altra comèdia ja coneguda del mateix comediògraf. Anem a dir que *El germà del mestre*, però, ens agrada molt més que *L'hoste mil·lionari*; la trobem més plena, més graciosa i més completa.

El públic no's cansà de riure en aqueixa obra, atapeïda de situacions vodevil·lesques molt ben preparades i d'efecte segur. L'escena del piano, quan tots se disposen a escoltar al compositor fingit és una de les coses més còmiques i més enginyosament presentades que havem vist en el teatre.

L'argument és senzill, clar, i l'acció es desenrotlla rectil·li-

Segons un hom s'acostuma
o bé fuma... o bé es fa fuma.

nia, sense violències ni forçades preparacions, amb l'avençatge de que l'interès va creixent a cada acte que passa. Hi han en el transcurs de la comèdia bastantes coses inversemblables, però tot se perdona davant la gràcia i l'originalitat.

Molt ens enganyarem, o tenen obra per a dies, al «*Romea*». L'adaptació, d'En Carles Capdevila, molt estimable.

En general, l'interpretació, bé, distingint-se-hi les senyores i En Giménez i l'Aymerich.

—Se prepara per a molt aviat l'estrena d'una comèdia original dels senyors Creuhet i Soldevila, amb el títol de *Els solters*.

GOYA

S'inaugura la nova temporada.

Molta concurrència i molts aplaudiments per als artistes, en especial per a la dama Maria Palou que fou ovacionada. Val a dir que interpretà la protagonista de *La de San Quintín* d'una manera acabada.

S'ha reproduït també, amb fortuna, *El mal que nos hacen* i *A campo traviesa*, d'En Sassonè, director artístic de la companyia.

Bons auguris per a l'Empresa.

Esperem una estrena per a parlar d'aqueixos artistes amb la deguda extensió.

NOVEDADES

Abans d'ahir, dimecres, degueren estrenar una nova obra lírica en dos actes i sis quadres, dels senyors Renovales i Payás, *La isla del imán, o El saco de la avaricia*.

No arribem a temps per a parlar-ne; prometem fer-ho la setmana entrant.

—Demà, dissabte: *Baile rosa*, de disfrecès, a càrrec de la Casa Aurigemma-Cañadó.

PRINCIPAL-PALACE

Una gran atracció resulta per al primer dels nostres music-halls la elegant i hermosa dançarina polonesa *Perlowa*. Es, realment, una senyora de mèrit com artista i com a dona. Té unes pantorrilles com dugues columnes del Partenón; no coneixem res més ben dibuixat; balla exquisida i lleugerament i vesteix amb una elegància insuperable.

El número dels il·lusionistes americans *Bam-Bams* també es fa plaudir per la seva extravagància i per la seva netedat.

—Avui, debut dels *Werds Bross*.

I el dia 5 inauguració d'una tanda de balls de màscares, amb la garantia d'una presentació esplèndida. *Afigurin-se* que la sala serà guarnida per En Salvadoret Alarma; no cal dir res més.

ELDORADO

Segueixen obtenint aplaudiments les pel·lícules i les atraccions de aquesta casa.

Recordem els èxits recents de la Mercè Serós, Luna Benamor i *Suzzi and Willy*.

—Avui, debut de la bella artista Eva Camacho. I el dilluns, dia 9, colossal reaparició de «*Tórtola Valencia*».

ESQUELLOTS

A l'hora de agafar la ploma esquellotaire, se fa difícil encara comentar la situació.

Una situació sense normalitzar i, lo pitjor de tot, sense horitzons clars per a poder fer prediccions i càbales.

El senyor Esteve resta astorat davant l'actitud pacífica i enèrgica a la vegada dels obrers, els quals, a pesar de tenir els directors empresonats o desperdigats, es mouen, accionen i es manifesten quasi unànimement, com si obeïssin sempre a una consigna fixada a la bestreta.

Fracassada completament, la «*Patronal*» s'ha tingut de agafar a les ordres governatives per a donar la sensació de haver caigut airosament en plena lluita.

El rei dels «callquenyo»

L'ALL-I-OLI REGIONALISTA

Obligats per l'autoritat, els patrons han aixecat el *lock-out*; però, fermes en les cèlebres bases de contracte individual, al obrir fàbriques i tallers, ...

Censurat per l'autoritat governativa

Déu vulgui que la vaga no's torni nus per als desgraciats barcelonins.

Uns quants *caçadors de gorres*, com obeint a una consigna donada, varen derrocar, l'altre dia, unes valles d'uns solars de la Reforma.

—Ai, ai, ai, que se'm nega!

Agrairiem al senyor Alcalde que contractés aqueixos manobres voluntaris per a enllestir com més aviat millor els túnels del Metropolità.

Es distreuriem, i entre tant farien obra ciutadana.

La *Gaceta* del dia 23 publica una Reial Ordre, disposant el Descans Periodístic.

Després de tantes vagues forçoses i per *forçar*, ja el necessitavem, ja, un descans, com hi ha Déu!...

Això és com si convidessin a jeure a un home que s'ha estat dos mesos al llit.

TOS la curen les Pastillas Helenianas. Una pesseta caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens. Una pesseta frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas. 4 pessetes frasc.

Des de fa alguns dies es torna a publicar la nota oficial diària dels Anàlisis de les aigües de Barcelona.

Ens en alegrem.

Millor dit, ens té sense *cuidado*.

Perquè sabem que, amb nota i sense nota, els microbis de les epidèmies faran de les seves.

I sabem també que en aquests casos el millor dels daus és no jugar-los; o sia, deixar l'aigua i pendre el vi.

D'ençà que no's publica *La Vanguardia*, totes les esques-les de defunció se'n van cap a *Las Noticias*.

Una vintena vàrem comptar-ne-hi l'altre dia.

Això constitueix una consoladora *paradoxa*, no és veritat senyor Roldós?

Oh, la dolcesa afalagadora de *carregar amb els morts!*

*Ha sigut censurada
per l'autoritat governativa*

En molts estancs s'hi ha vist aqueixos dies un nou lletrret improvitzat:

NO HAY CERILLAS

Un fumador, després de llegir-lo:

—Tant se me'n f...! Com que no les necessito!...

Un home vestit d'obrer se revolcava per terra, l'altre dia, a la Plaça de Catalunya.

A grans crits, se llamentava d'uns dolors que patia, donant la culpa de tots els seus mals al Sindicalisme.

Es clar, tots els senyors Esteves que passaven l'hi tiraven cèntims.

Conduït al seu domicili, va descobrir-se que el fulano era un murriet de set soles que mai havia treballat.

Moraleja: No tots els que s'exclamen són dignes de queixar-se, ni tots els que's queixen de debó s'exclamen.

Volem dir que no se'n apunti gaires d'èxits d'aquests la Federació Patronal.

El redactor dels cartells del «Gran Teatro del Liceo» —no volem suposar que sigui el mateix Empressari— ha demostrat darrerament que és un senyor que desconeix per complet el veritable sentit de les paraules.

I sinó proves:

Amb motiu de l'estrena de *Lo Monjo Negre*, tothom ha

pogut veure escrit en els cartells, referint-se a En Frederic Soler, «obra del *malogrado* vate catalán».

Malhaurat En Pitarra?...

Vegem el diccionari: «*Malogrado*: Dicese del escritor, artista, etc., muerto antes de haber realizado lo que de ellos podia esperarse».

I En Frederic Soler morí a 70 anys havent produït un centenar d'obres!... No et dic palla!...

D'això En Clarin i En Valbuena en deien un *gazapo*, senyors del «Gran Teatro del Liceo».

S'han acabat els pobres?

Aquella famosa carn de bou congelada, aquella carn en conserva que tant ens havien alabat... que havia de venir... que ja era en camí... que ara la desembarcarien... Ja ha arribat!... Ja ha arribat!...

Visca! Visca!... Ja no hi haurà més misèria!... pensaran vostès.

Saben a quin preu se ven aqueixa cèlebre carn?

Un ral per quilo més barata que la carn fresca dels bous sense congelar.

Un ral per quilo, que representa deu cèntims per terça de abaratiment.

I aquesta era aquella famosa solució al problema de les subsistències?...

I ara podran menjar carn els pobres?...

Vagin a passeig, homes!...

A la baixa d'En «Xenius» a la nòmina de la Mancomunitat, ha succeït una alta; la del pintor i crític d'art, col·laborador de L'ESQUELLA senyor Elias, conegut amb el pseudònim d'«Apa».

Entre els funcionaris de la Mancomunitat de Catalunya, s'hi compta des d'aquest mes el senyor «Apa», al que felicitem.

NOTES DE CASA:

De l'artista Marian Andreu, havem rebut una atenta tarja de convidat per a assistir a la inauguració de la seva Exposició d'obres, que tingué lloc el dia 24 i que's tancarà el dia 6 de febrer.

Es molt visitada i celebrada.

—També el mestre Joaquim Cassadó ens convidà al assaig general de la seva òpera *Lo Monjo Negre*.

La partitura ha estat un èxit per al aplaudit compositor. Els felicitem, i grans mercès.

En una tertúlia de *gente bien* es critica a una tal donya Gertrudis, que té fama de malparlar de tothom.

—Oh, i per cert, que'm van dir que l'altre dia s'havia envenenat.

—Ja sé què és —salta un.—Es va mossegar la llengua.

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olin, 8

BARCELONA

D'aquí pocs dies es posarà a la venda nostre

ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PER AQUEST ANY 1920

L'Almanac d'aquest any va dedicat tot ell a les festes
populars de la nostra terra

SORTIRA D'AQUI POCOS DIES - Que els corresponals fassin la demanda tot seguit.

OBRES NOVES

Els cent millors contes còmics

Pessetes 2

Madama Gitana

por JOSE OLIVER BAUZÀ

Ptas. 3

Pere Corominas	La vida austera.	Pessetes 2
id.	Les hores d'amor serenes	» 3
F. Soler (Pitarra)	Nits de lluna (versos)	» 2
id.	Dotzena de frare (cuentos)	» 2
Gabriel Alomar	La columna de foc.	» 3
id.	De poetisació	» 1
R. Suriñach Senties.	Llibre del convalescent	» 4
Adrià Gual.	Hores d'amor i de tristesa	» 2

COLECCIÓN DIAMANTE

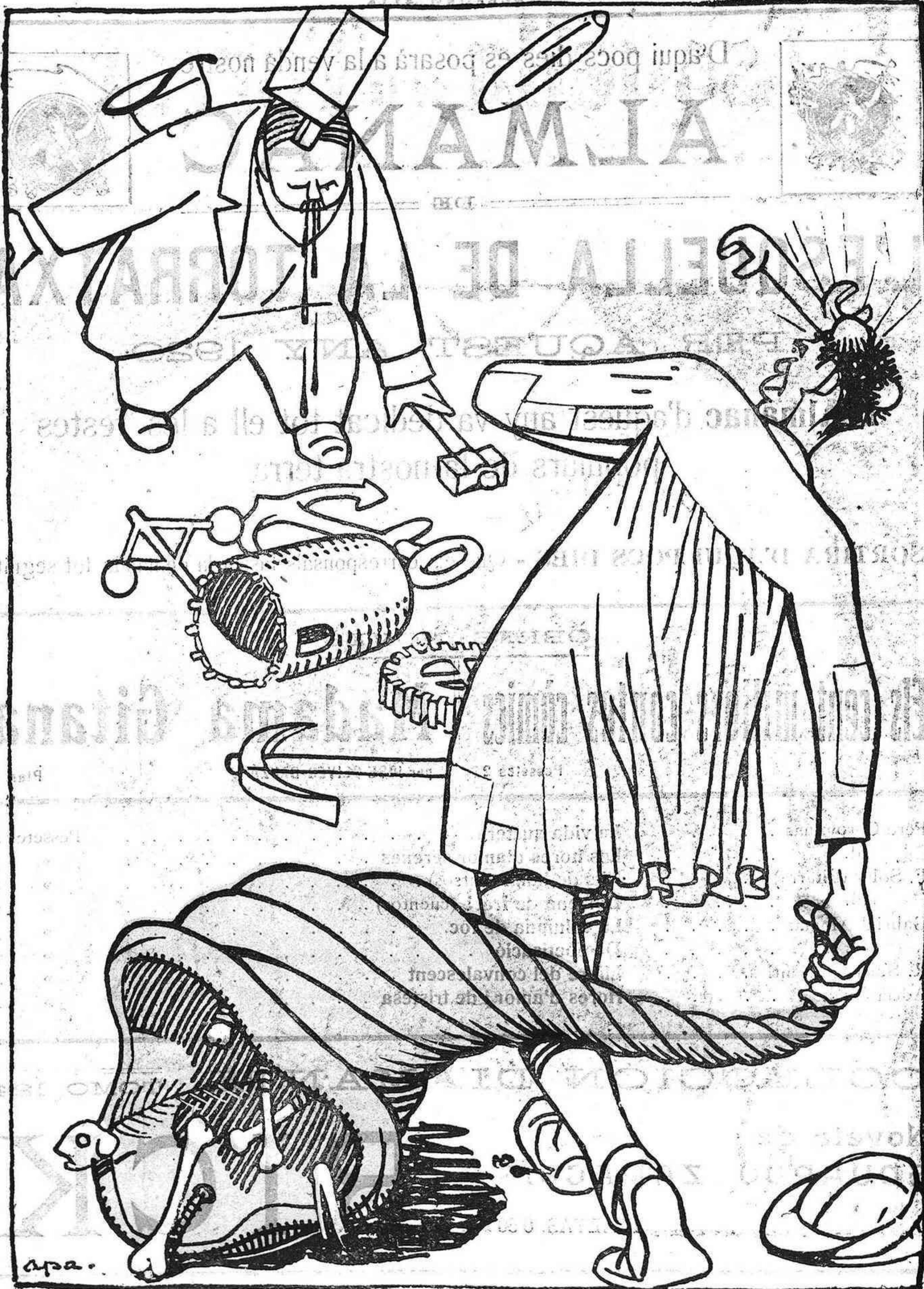
TOMO 124

Novela de
EDUARDO ZAMACOIS

PESETAS 0'60

RICK

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls oforguen rebàixes.

BREN DOS QUE'S BARALLAVEN... I EL TERCER VA REBRE

Si ni un ni altre no's dona,
ai pobre de Barcelonal...